

UCHWAŁA NR 3/RJK/22 Z DNIA 30.03.2022 r. W SPRAWIE ODMIANY PRZYMIOTNIKÓW

Rada Języka Kaszubskiego ustala następujące wzory odmiany przymiotników:

W języku kaszubskim przymiotniki występują w trzech rodzajach: męskim, żeńskim i nijakim. Odmiana przez przypadki jest zależna od twardości i miękkości ostatniej spółgłoski tematu przymiotnika, zaś w rodzaju męskim dodatkowo od kategorii żywotności.

Przymiotniki różnią się samogłoskami w wygłosie, co wskazuje na ich rodzaj:

1. -i / -y wrodzaju męskim, np. bėłny, kaszėbsci (knėp, wėsziwk)
2. -ė wrodzaju żeńskim, np. bėłnė, kaszėbskė (białka, fana)
3. -ė wrodzaju nijakim, np. bėłnė, kaszėbsczė (dzeckė, mėrze)

Przymiotniki rodzaju męskiego najczęściej w mianowniku przyjmują końcówkę -i oprócz tych, które w temacie kończą się na spółgłoski: s, z, c, n, dz, i przyjmują końcówkę -y, np. łėsy, cėzy, łozy, robėcy, bėłny.

W języku kaszubskim istnieje też grupa przymiotników, które się nie odmieniają. Przyjmują one krótszą formę, nie posiadają końcowych samogłosek, wskazujących na rodzaj, np. wėrt, rėd, zdrėw; należą do nich także wyrazy przyjęte z języków obcych, np. fłł.

1. Przymiotniki twar-dotematowe, np.

Liczba pojedyncza

Przypadek	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki
Mianownik	wiesoł-i	wiesoł-ė	wiesoł-ė
Dopełniacz	wiesoł-ėgė	wiesoł-i	wiesoł-ėgė
Celownik	wiesoł-ėmė	wiesoł-i	wiesoł-ėmė

Biernik	wiesoł-égò / -i	wiesoł-ą	wiesoł-é
Narzędnik	wiesoł-im	wiesoł-ą	wiesoł-im
Miejscownik	wiesoł-im	wiesoł-i	wiesoł-im
Wołacz	wiesoł-i	wiesoł-ô	wiesoł-é

Jeśli przymiotniki rodzaju męskiego łączą się rzeczownikami nieżywo-
tnymi, wówczas w l. poj. mianownik ma taką samą końcówkę jak biernik: Nz=Wn,
np. Nz – cepłi dzień, Wn – cepłi dzień.

Liczba mnoga

Przypadek	Rodzaj męskoosobowy	Rodzaj niemęskoosobowy
Mianownik	wiesoł-i	wiesoł-é
Dopełniacz	wiesoł-ëch	wiesoł-ëch
Celownik	wiesoł-im	wiesoł-im
Biernik	wiesoł-ëch	wiesoł-é
Narzędnik	wiesoł-ima	wiesoł-ima
Miejscownik	wiesoł-ëch	wiesoł-ëch
Wołacz	wiesoł-i	wiesoł-é

2. Przymiotniki miękko tematowe

Liczba pojedyncza

Przypadek	Rodzaj męski	Rodzaj żeński	Rodzaj nijaki
Mianownik	snôż-i	snôż-ô	snôż-é
Dopełniacz	snôż-égò	snôż-i	snôż-égò
Celownik	snôż-émù	snôż-i	snôż-émù
Biernik	snôż-égò / -i	snôż-ą	snôż-é
Narzędnik	snôż-im	snôż-ą	snôż-im
Miejscownik	snôż-im	snôż-i	snôż-im
Wołacz	snôż-i	snôż-ô	snôż-é

Jeżeli przymiotniki rodzaju męskiego łączą się z rzeczownikami nieży-
woтными, wówczas w l. poj. mianownik przyjmuje taką samą końcówkę jak
biernik: Nz=Wn, np. Nz – wiôłdzi kam, Wn – wiôłdzi kam.

Do podtypu przymiotników miękko tematowych należą wszystkie przymiot-
niki zakończone na: sz, cz, ż, dż, np. wëższ-i, mitecz-i, wiôłdzi.

Liczba mnoga

Przypadek	Rodzaj męskoosobowy	Rodzaj niemęskoosobowy
Mianownik	snôż-i	snôż-é
Dopełniacz	snôż-ich	snôż-ich
Celownik	snôż-im	snôż-im
Biernik	snôż-ich	snôż-é
Narzędnik	snôż-ima	snôż-ima
Miejscownik	snôż-ich	snôż-ich
Wołacz	snôż-i	snôż-é

W odmianie przymiotniki twar-dotematowe różnią się od miękkotematowych końcówkami -ëch / -ich w dopełniaczu, bierniku i wołaczu liczby mnogiej – jest to podstawą ich wyróżnienia.